

Regensliv omkring 1960

af Erik Skadhauge (1935-2015), klokker i efteråret 1959

CC-Licens

I sommeren 1958 fortalte en holdkammerat, at der var kommet opslag om tildeling af Regensplads og kommunitet. Jeg var én af de heldige, der kunne starte livet som indflytter i efterårssemesteret. Dengang spildte KU ikke arbejdskraft og porto på at skrive til de studerende; opslag var nok. Jeg boede i Virum, der formelt var provins, og havde i 1957 bestået 1. ste del af lægeeksamen med fine karakterer; det rakte til Regensplads. Det hjalp, at min far, som var civilingeniør, ansat i Københavns Kommune, var ringe aflønnet.

Opsvinget var ikke kommet til Danmark i slutningen af 50'erne; de fleste levede beskedent. Vi tog til takke med de klassiske brunlakerede Regens-møbler: Seng, reol, stol og bord. Ville man have højtalere til sin long-playing grammofon, byggede man dem selv. Frugaliteten viste sig også i den personlige livsførelse. Lommerne blev vendt, medens man overvejede, om man havde de 40 øre, en linse kostede, til eftermiddagstheeren på studiesalens kantine. Vi ejede ikke meget jordegods. Det var derfor let at flytte internt på Regensen. Og det var der grund til. Der var Dannebrogsvinduer med ét lag glas. De var utætte; støv og støj kom ind i rigelig mængde. Værelserne i stueplan mod St. Kannikestræde og Krystalgade var derfor typiske indflytterværelser. Man prøvede at komme først opad, siden indad mod gården. Et pointsystem sikrede, at alt gik (næsten) rigtigt til. Tillidsposter gav $\frac{1}{2}$ point ekstra. Jeg fik derfor kort efter min klokkertid i 1959 det store 2vinduesværelse 3x5. For en HOF-iast var dette værelse særlig attraktivt; HOF blev stiftet her d. 13 Januar 1937.

Kommunitetet var på 150 kr (over 2000 kr i dag; der var i øvrigt samme inflation i århundredets første halvdel: Det årlige kontingent til Regensianersamfundet var 2 kr i 1911). De 150 kr bestod af 145 kr, der var det egentlige kommunitet, stammende fra Fr. II's tid + 5 kr, som regensianerne har oppebåret, siden de virkede som ligbærere under koleraepidemien i 1853. (De var også i denne funktion fra 1711, anledningen var den store pest, til 1794, hvor tjenesten, skønt givtig, ikke mere blev anset for passende). Beløbet blev udbetalt månedligt af brugsmændene efter fradrag af et bidrag til Klokker-kassen. Derfor var kampen mellem foreningerne om klokkerposten intens.

Vi "skide indflyttere" blev udsat for den traditionelle indflyttervandring. Vi blev banket op om natten og gennet "Til Tre kroner", Regensens badekælder, og efter et bad, heldigvis i varmt vand, udsat for klokkerens verbale ydmygelser. Disse var rimeligt

godartede, men henviste ofte til indflytterens fysiske fremtoning og formodede seksuelle (u)formåen.

Foreningslivet stod stærkt. Næsten alle var i forening, og der var en del: Skrap, PIP, Konventet, Sioux, Tilia, Gamle og den forening, der optog mig: HOF.

Optagelsen fulgte efter et indflytterforhør, hvor kandidaten blev spurgt ud om sin holdning til næsten alt i menneskelivet. Et fast spørgsmål var, hvordan man ville reagere, hvis man gjorde sin veninde gravid. Gifte sig eller løbe fra ansvaret? Det var før p-pillen og fri abort. Problemet var reelt. En af mine kammerater faldt for kvindehånd kort efter indflytningen (i.e. måtte indtræde i den hellige ægtestand).

Foreningerne mødtes fast til theaften på mandage, hvor verdensbegivenhederne blev sat på plads. Flere studieretninger var som nu i hver forening. Senere i livet fik jeg glæde af min omgang med jurister. Det at vide, hvad en juridisk synsvinkel ville være, kom mig ofte til gode, når jeg skulle argumentere med(mod) universitetets administratorer.

På salen mødtes vi til slåbrokaftener organiseret af klokkeren. Slåbrokken havde vi alle, så længe man skulle over gården for at få et bad.

Vi havde selveste statsministeren, Viggo Kampmann, i krydsild. Han belærte bl. a. de tilstedeværende herrer i åndernes rige om, at vi burde have lav løn, fordi vi kunne se frem til indendørs, sikkert arbejde. Vi var ikke imponerede af, at han ikke kunne huske, om Portugal var i NATO. En speciel gæst var den sky og distante skuespillerinde, Ingeborg Brahms, som gav os en fortryllende oplæsningsaften. Hendes entré var overrumlende. Hun kom ind på salen fra den modsatte ende af den forventede, klædt ud som Pan. Efter eget udsagn kom hun til Regensen, fordi hun ikke kunne modstå "den søde unge mand", der mødte op og inviterede hende.

I efteråret 1959 blev jeg Regensens klokke. Det var absolut mod min vilje, fordi studiet var krævende i det semester (vide infra). Forhistorien er den, at jeg semesteret før for første gang valgforhandlede for HOF. Som novice blev jeg snydt og narret ind i en skinkoalition. Det skulle ikke gentage sig. Jeg svor ubrydeligt troskab til PIP's forhandler, teologen Erling Agnild, der var søn af én af min mors gode veninder. Når to foreninger holdt sammen, kunne de styre forløbet, selvom de sad på under en tredjedel af stemmerne. HOF havde saglige grunde til at skaffe sig både brugsmænd og middagsdirektør. Vor kandidat som brugsmænd var Allan Christiansen Malmberg, der læste matematik, og siden blev professor heri. Som middagsdirektør havde vi juristen Poul-Erik Grøn, hvis veninde, nuværende hustru, var husholdningslærerinde. Dengang havde Regensen et middagskøkken, hvor "Frederik" residerede. Frederik var en trivelig, moden dame, der lavede to retter god, borgerlig mad på alle hverdage. Der var flere kalorier, især af de fede, end kulinarisk korrekthed kræver i dag. Heldigvis cyklede vi meget (igen, vide infra), og forbrændte det meste.

Klokke-kandidaten kom fra en anden forening. Alt var i orden, indtil han sprang i målet. Jeg blev opsøgt af en deputation i mellemakten af en forestilling i Det Kgl. Teater. Vi fik for ingen penge billetter til generalprøverne. Katastrofe! For at redde koalitionen trådte jeg til som klokke. Til flere foreningers store forargelse havde HOF således erobret de tre betydeligste embeder. En hurtig klokkestorm var derfor at vente. Den kom også, men forinden havde jeg brugt godt af kassen. Min daværende veninde, nuværende hustru, fik sendt blomster næsten dagligt. Posten var korrekt bogført som "Blomster til Anette". Mit regnskab blev heldigvis godkendt på generalforsamlingen. Ofte var klokkerens regnskab mangelfuldt, og ingen penge efterladt i kassen. Jeg gjorde det stik modsatte. Der var 20 kr. tilbage og 4 sider tætskrevet regnskab. Der blev kun stillet spørgsmål ved det hyppige punkt "IRMA" til 1,98 kr. Da man blev klar over, at det drejede sig om dåserejer og ikke en dame, var alt i orden.

Fordi jeg blev væltet, nåede jeg ikke at invitere den gæst, jeg selv helst ville have haft til slåbrokaften. Jeg nåede kun til sekretæren. Det var selveste Niels Bohr. Vi havde haft flere statsministre og både Chr. X og Fr. IX, så hvorfor ikke vor berømte atomfysiker? Hans bror, matematikeren Harald Bohr, havde endda været Regensprovst. Jeg fremdrager denne abortive event, fordi den belyser tidsånden i og udenfor Den Røde Gård. Et par år før (1957) havde Bohr udgivet en samling artikler/foredrag under titlen "Atomfysik og menneskelig erkendelse". Jeg havde købt den (Pris: 9,50 kr) og læst (i) den. Den kom i flere oplag og blev bredt diskuteret i intellektuelle kredse, også af folk, der ikke havde det fjerneste kendskab til fysik. Jeg var meget imponeret af Bohr som humanist. Ideen om Bohr til slåbrokaften blev til min store undren modtaget med dyb skepsis. De ikke-naturvidenskabelige regensianere mente, han var irrelevant, og det bedste, fysikerne kunne sige, var, at vi måtte få en mikrofon, fordi han mumlede. Min konklusion var, at regensianerne, især humanisterne, havde et mere begrænset åndeligt vingefang, end jeg havde tiltroet dem. Et meget kortvarigt "møde" med Bohr, fik jeg imidlertid, nemlig ved festforestillingen i Det Kgl. Teater efter universitetets årsfest. Professorer og honoratiores var dengang i kjole og hvidt, med ordener og det hele, studenterne, herunder jeg, i det pæneste mørke, vi havde. Anette i en flot, nedringet kjole, der vakte nogen opmærksomhed. I pausen stod Niels Bohr lige foran Fru Heibergs statue i foyeren. Der var en del masen og skubben, når folk gik forbi. Da vi passerede, blev Anette nærmest kastet ind i armene på Bohr. Jeg mente at se, at den store mand havde blik for større orbitaler end de elektroniske.

Jeg har siden tænkt, om nogle af regensianerne ubevidst var forud for deres tid, når de ikke ville have en berømt professor som gæst. Studenteroprøret kom inden for det næste årti. "Ned med professorvældet". Min generation (årgang 1935), især blandt medicinerne, drømte ellers ikke om oprør. Det skyldtes også, at flere af vore professorer var helte fra modstandskampen. Mogens Fog (neurologi) og Erik Husfeldt (kirurgi) var medlemmer af Frihedsrådet. Jørn Hess-Thaysen (intern medicin) kom i Dachau. Var De Hvide Busser kommet et par uger senere, var han ikke kommet hjem.

Min første videnskabelige vejleder Niels A. Thorn (fysiologi) blev også taget af tyskerne, men nåede kun til Frøslev. Vi, der legede frihedskæmpere i sommeren 1945, ville aldrig stjæle sherryen fra Rektor Fogs kontor.

Hvorfor havde jeg så travlt i efterårssemesteret 1959? Jeg var holdrepræsentant, og professorerne forventede, at denne kom hyppigt til forelæsninger og klinikker. Tag bare min LØRdag (sic). Den gengives her for at anskueliggøre datidens medicinerliv. Den startede kl. 8-10 med to klinikker på Gentofte Amtssygehus. Derefter til Røntgen på Finsen-instituttet på Strandboulevarden. Kl. 11-12 "Hud og Hor" på Riget. Så reservelæge-klinik på Dr. Louises Børnehospital, og til sidst, kl. 13-14, Patologisk Anatomi på det gamle Anatomisk Institut på Nørre Allé. Ialt over 20 km cykeltur. Ved hjemkomsten til Regensen mødte jeg i porten de jurister og teologer, etc., der lige var stået op. Jeg afslog høfligt at komme med til fodbold mod Studentergården. De kunne ikke forstå, at jeg var så doven.

I min korte klokkertid indtraf en hændelse, der belyser endnu et aspekt af datidens Regensliv og studenternes forhold. Den drejer sig om provsten, teologen Søren Holm. Fagligt er Søren Holm kendt som en habil Luther-forsker, men som Regensprovst var han næppe helt ideel. Han havde et iltert temperament og var ikke vellidt af alle. Begge udsagn bekræftes af denne historie.

Min klokkerperiode var kun nogle få uger gammel, da jeg en søndag cykler til Bellevue for at bade. Jeg kommer om eftermiddagen hjem til Regensen og holder portdøren for Søren Holm og hans kone, Ellen. I gården har der været gilde, og talrige særdeles opløftede regensianere farer omkring. De har barrikaderet døren til 5te gang med stole og borde, således at Søren og viv ikke kan komme ind.

Jeg tilbød straks provst og provstinde at vente på mit værelse, indtil jeg fik de tåbelige unge mennesker til at fjerne barrikaden. Det afslog Søren Holm flere gange, og insisterede på at stå i gården og skælde ud, bl.a. på to særdeles berusede regensianere, der støttende sig til hinanden dansede rundt om ham. Det lykkedes at fjerne forhindringerne, så provstefamilien kunne komme ind.

Kort tid efter fik foreningsformændene og jeg befaling om at give møde (altså uden taleret) for stipendieudvalget, hvis formand var min fysiologiprofessor, Einar Lundsgaard. Selvsagt til skideballe. Et medlem var den kendte kulturpersonlighed, Hal Koch. Det slog mig, at det var en underlig måde at se ham på. Jeg var godt sur på Søren Holm. Siden fik jeg et mere positivt indtryk. I sommeren 1960 fik jeg gennem den internationale medicinerorganisation, IMCC, mulighed for et studieophold i Amerika. Jeg havde hospitalstjeneste på flere Ivy League universiteter bl.a. selveste Harvard, på Massachusetts General Hospital. Det krævede tilladelse at være væk fra Regensen så længe, men Søren Holm sagde pænt ja. Siden mødte jeg ham og hans

kone på en restaurant i Cambridge (England), hvor jeg havde et kort studieophold sommeren 1963. Vi havde en hyggelig samtale og skiltes i bedste forståelse.

Kort før jeg kom på Regensen afløstes en mangeårig viceprovst, teologen Thune Jacobsen af en stiltfærdig medarbejder i handelsministeriet, H. C. Krag-Hansen, der også var teolog. Krag-Hansen inviterede ofte til middag, og underholdt om løst og fast. Han havde ikke store tanker om den tidligere handelsminister (1947-50), Jens Otto Krag, selvom han havde været Regensianer (i Tilia). Krag-Hansen betegnede kort og godt Krag som ”en horebuk, der løb efter ethvert skørt i ministeriet”.

Et vigtigt led i det blomstrende foreningsliv var theafternerne som nævnt i starten. Ud over vigtige begivenheder drøftede vi selvfølgelig piger. Vi måtte ikke have damer på værelset. Det tolkede vi derhen, at de ikke måtte gå mellem kl. 01 og 06, hvor porten var låst. Forbudet mod overnattende gæster blev først ophævet i 1963, hvor nattevagten blev nedlagt. I HOF havde vi John Idorn, radioens kyndige sportskommentator, og en ildsjæl i Regensianersamfundet. Idorn var altid god for en interessant historie. En aften kom han grinende ind og fortalte, at han havde fået tilbudt ”et stående ræs” i en port i Helgolandsgade, med gummi, for kun 15 kr. Det var en klog forholdsregel. En tilsvarende aktivitet udløste, som det huskes, en graviditet i TV-serien ”Matador”. Vi tog ikke særlig notits af Idorns oplevelse, indtil et meget stiltfærdigt medlem, en jurist, der gik med livrem og seler, diskret spurgte (men vi andre hørte det): ”Var det Helgolandsgade, du sagde”? Vi lo så længe, at en indflytter måtte sendes ned efter øl.

Vi gik ikke af vejen for practical jokes, når en foreningsfælle var på frierfødde. En mediciner havde vikariat på et jysk hospital, hvor han havde fundet en pige. Han var så uklog at meddele, at hun kom med til Regensen. Desværre var deres tog forsinket, så hun måtte lodeses ind gennem et indflyttervindue i Krystalgade. Hun var derfor meget stram i betrækket, da de nåede op på hans lokum. Det var på etagen under admiralitetet. Man kunne se ind ad vinduerne, hvis man stod på salen. Han lukkede skyndsomt skodderne, måske netop for, at ingen skulle kunne se ind. Hans venlige foreningsfæller havde nemlig udsmykket værelset med guirlander af oppustede kondomer. Skoddernes insider var forsynet med de frækkeste billeder af nøgne damer, som kunne købes før pornoens frigivelse. Han sov på sofaen, hun i sengen. Han talte ikke til os i 14 dage.

Den næste joke gik ud over min ringhed.

Der var bal kort efter, jeg var væltet som klokke. Anette havde fået en lille Fiat 500 af min kommende svigerfar. Den stod parkeret i St. Kannikestræde lige ved porten. Lidt ud på aftenen opdager vi, at den er pist væk, men samtidig ser vi et skilt på HOF's opslagstavle i porten: ”Ubi Fiat? Coelestem adspicit lucem”. Selv om medicinerne kun lærer mådelig latin, gættede jeg sammenhængen: Lystige regensianere hav-

de båret den hen til universitetet. Der så Anette, at den var slæbt helt op på trappen til hovedindgangen. Men hvem hjælper ikke en smuk, ung dame i nød? Behjertede til-lende bar den ned igen, så hun kunne køre tilbage til Regensen. Synderne har aldrig givet sig til kende, men flere har adspurgt senere i livet sagt, at de var kede af, at de ikke havde fundet på lignende drengestreger.

En tilsvarende bilflytning skal angiveligt have fundet sted, medens jeg endnu boede på Gården. Ifgl. Politiken d. 17/6 1961 havde nogle ”beboere” studeret islandske sa-gaer og ”sunget nogle kæmpeviser”. Det inspirerede dem til at løfte Provstens bil, ef-ter Jørgen Mogensens tegning en folkevognsbille, og stille den på tværs i porten, hvor den ”lige akkurat kunne være”. Hvis historien er sand, undrer det mig, at jeg intet har hørt om den. Årsagen kunne være, at den afsluttende eksamensperiode for de kom-mende læger, som jeg just var færdig med, var usædvanlig hård. Vi havde tre skriftli-ge og 10 mundtlige prøver i alle de kliniske fag fordelt over 2 måneder. Da vi midt i Juni var igennem, var vi så udmattede, at vi intet sansede. En enkelt drink eller to slog os ud. En ellers koldsindig holdkammerat prøvede efter en fest at flytte Run-detårn; men da tårnet afviste tilnærmelsen, pådrog han sig flere sår på hænderne.

Vi gjorde dengang, som i dag, meget ud af foreningssangene, så vi havde ammunition til sjoflinger af de andre foreninger. Vi gjorde også vort bedste for at imponere vore damer med taler. De skulle forføres åndeligt og i hvert fald fysisk. Alt, hvad der smagte af Regenshistorie gik rent ind. Her er et uddrag af min tale ved et HOF-taffel i oktober 1959. Jeg genbrugte den skamløst ved HOF’s 50-årsfest i Februar 1987. Her havde jeg æren af at have Provstinde Vreni Grane til bords.

”Mine damer, regensianere, skide indflyttere!

Lad os ved denne festlige begivenhed - bænket om bordets og vinens glæder, og om-givet af beundrende kvinders milde latter - mindes den mand, der gør dette muligt, nemlig Kong Frederik d. II – den frodige renæssanceskikkelse, der i 1569 indstiftede kommunitetet. Han skænkede os 153 gårde, og tiende af 92 kirker. Selv viste han et så smukt eksempel for studenterne, at man ved hans død udtalte, at havde han ikke drukket sig ihjel, havde han nok levet længere.

Hans søn, Chr. IV, var i princippet en noget anden type. Se bare den tekst, han lod sætte over vort kollegium ved opførelsen i 1623:

”Til den Gud, som almægtigt styrer himmel og jord, helligede Chr. IV dette fromhe-dens kollegium på det, at den sande tro kunne udbredes heldigere og frodigere over Nordens riger”.

Ja, var Regensen opført i dag, burde der vel rettelig stå: Wein, Weib und Gesang.

Til Regensen hører en Provst. Det har givet problemer, endog slagsmål. I 1632 klagede Provst Johannes Bondæus over en student, ”at han for nogen stund siden havde yppet parlament med ham, og nu nyligen igen revet ham i håret og kradset ham i ansigtet”. Vor nuværende Provst var for nylig udsat for et forsøg på at indebrænde ham. Berusede alumner havde lagt bål tilrette foran 5te gang. Men anslaget blev forpurret af en modig klokker, hvis navn min beskedenhed forbyder mig at nævne.

Regensianere! Nye og strålende tider oprandt her på Regensen, da begavede mænd stiftede foreningen HOF. Leve disse mænd, leve foreningen HOF!

Regensen og HOF - disse to hæderkronede begreber vil for altid indgå blandt vore kærester minder. Billedet af Regensen vil stå tegnet på vore nethinder, og vi vil hænge det op på væggen - hvad skrev ikke Reinhardt i 1862:

”Sålangt vor konges septer rækker, vil man finde dette billede hænge på den fordums regensianers væg: Det beskinnes af Islands matte som af Vestindiens glødende sol, det har sin plads over statsmandens skrivebord i hovedstaden, som i den fattige landsbypræsts studerekammer på Jylland hede eller Bornholms klippekyst”.

Venner, lad os rejse os, tømme vore glas og udbringe et nifoldigt leve for HOF og Regensen!”

Alt har en ende, selv Regenslivet. Min Regensplads udløb, da jeg blev kandidat sommeren 1961. Jeg rejste nogle måneder rundt i Europa. Jeg havde et kort studieophold ved Hôpital St.-Louis i Paris, hvor der var en afdeling for tropemedicin. Interessen herfor havde jeg haft, siden jeg i 1959 var medstifter af ”FN-gruppen ved Københavns højere læreanstalter”. I 1961 var jeg generalsekretær for et kursus for læger og medicinere i ”Sundhedsproblemer i U-landene”. Jeg flirtede med en karriere i WHO. Imidlertid dalede lysten, da jeg blev konfronteret med alle de væmmelige parasitter. Jeg vågnede om natten og troede, de kravlede ind og ud af kroppen. Men HOF var på banen. En HOF-iast, Halfdan Mahler, blev generaldirektør for WHO. Under opholdet i Paris fandt jeg i en bogkasse ved Seinen en bog om general Georges Boulanger, der havde været æresmedlem i PIP. Jeg købte den til mine PIP-venner, men glemte at aflevere den. Det skete først, da jeg efter min pensionering ryddede mit kontor i 2002 og sendte den til foreningen.

D. 1ste Oktober 1961 tiltrådte jeg som turnuskandidat på Riget til den fyrstelige gage af 2002 kr. per måned. Lige ned i foret. Det var før kildeskatten, der blev indført i 1970. Skatten for et kalenderår blev først betalt fra 2' halvdel af det næste år. En nybagt akademiker betalte derfor først ”rigtig” skat godt 1 år efter eksamen. Og jeg boede stadig på Regensen, altså gratis. Det hed at leve som vildsvin, når man flyttede fra det ene tomme værelse til det andet. Og der var adskillige. Dengang som nu byggede man om. Jeg endte på indflytterlokket 9x5. Jeg flyttede først ud Januar 1962, nat-

ten før håndværkerne kom. Jeg blev nærmest båret ud af Anette med halsbetændelse og høj feber. Vi blev gift i Maj samme år.

Det var med vemod, jeg forlod Regensen. Vi medicinere havde haft vikariater på hospitalerne. Vi kendte godt forskellen mellem det frie studenterliv og den ansvarsfulde tilværelse som udøvere af en profession, hvor arbejdet drejer sig om liv og død. Især det sidste studieår nød vi hver dag. Fremtiden ventede med spændende udfordringer, men også pligter. Medens vi kunne det, elskede vi Regenslivet med fester, taler og sange. Vores slagsang ”Regensen er havet” blev altid sunget til start. Den, der stod vore hjerter nærmest, var nok den romantiske ”Du æventyrgård i det gamle kvarter”. Og romantikken lever fortsat. I den nyeste udgave af Regensens Viser (Nr. 9 fra 2002) er denne sang forfremmet til den allerførste. Vi brugte 5te udgave fra 1950, og heri findes ”Du æventyrgård” først på side 17.

Den Røde Gård lever videre med nye generationer af Regensianere, men vi ”afdøde” er dybt taknemmelige for det privilegium, det har været i herlige ungdomsår at kunne bo og leve på Collegium Domus Regiae.

Post scriptum

HOF-klokkeren og (HOF-marskallen) Anders Rasmussen og HOF-arkivaren Ole Østergaard takkes for invitationen til at holde after-dinner-speech ved indflyttermidtdagen i Februar 2004. Denne tekst er baseret på manuskriptet hertil.

Danmark er et lille land. Flere af de historiske oplysninger er hentet i C.E.F. Reinhardt's bog fra 1862: ”Kommunitetet og Regentsen”. I efteråret 2006 bevilligede jeg mig selv som julegave at lade mit eksemplar indbinde. Bogbindermesteren viste sig at være Reinhardt's tipoldesøn (Peter R.).